

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การปรับตัวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เพื่อการแข่งขันในสังคมข่าวสาร" (Redesigning the Bangkok Post to Improve Its Competitive Edge in Information Society) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative study) ที่ศึกษาเฉพาะกรณีหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวทางตลอดจนกระบวนการปรับตัวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เพื่อทราบถึงสาเหตุ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ วิธีการ ผลลัพธ์ รวมถึงผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interview) แบบเห็นหน้า (Face-to-face) ผ่านโทรศัพท์ทางไกล (Long-distance call) และผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) นักวิชาการด้านไอทีและอินเทอร์เน็ต นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่มีการปรับตัว ผู้บริหารของบริษัทฯ พนักงานระดับทำงาน และกลุ่มที่ปรึกษาด้านออกแบบและจัดการหนังสือพิมพ์จากต่างประเทศ

2. ใช้ข้อมูลที่ได้จากวิธีการสังเกตการณ์ภายในองค์การแบบเข้าร่วมบางส่วน (Participant observation) ซึ่งประกอบไปด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การจดบันทึกเพื่อทราบถึงกระบวนการทำงานของบุคลากรในระดับต่างๆ ของกองบรรณาธิการ และเพื่อถามถึงปัญหา อุปสรรค และความพึงพอใจของพนักงานในระดับทำงานที่มีส่วนในการปรับตัวครั้งนี้

3. ใช้การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและรูปแบบ (Review) ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ทั้งก่อนและหลังการปรับตัว

4. ใช้เอกสารจากฝ่ายโฆษณาและฝ่ายสมาชิก ตัวเลขจากผลประกอบการ รวมทั้งผลการวิจัยตลาดที่ทำเป็นระยะๆ ทั้งก่อนและหลังการปรับตัว ในการวิเคราะห์ผลลัพธ์ และผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อการปรับตัว

ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้ ผู้ศึกษาจะนำมาวิเคราะห์และอธิบายเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description)

แหล่งข้อมูลในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interview) แบบเห็นหน้า (Face-to-face) ผ่านโทรศัพท์ทางไกล (Long-distance call) และผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้แก่

1.1 นักวิชาการด้านไอทีและอินเทอร์เน็ต

1.1.1 ดร. กนกวรรณ ว่องวัฒนะสิน กรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัท เค เอส ซี คอมเมอร์เชียล อินเทอร์เน็ต จำกัด

ทั้งนี้เพื่อหาว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ในสังคมข่าวสารนั้นควรเป็นอย่างไร และการปรับตัวครั้งนี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับสื่อใหม่ๆ ในสังคมข่าวสารได้อย่างไร

1.2 นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์

1.2.1 ดร. สมภพ เจริญกุล ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน)
ที่ปรึกษาภาควิชาการตลาด
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งนี้เพื่อหาว่า สภาวะเศรษฐกิจถดถอยส่งผลกระทบต่อธุรกิจสื่อสารมวลชนอย่างไร และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ต้องปรับตัวในเชิงธุรกิจอย่างไรเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสื่ออื่นๆ ในสังคมข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางฉบับที่มีการปรับตัว

- 1.3.2 นายชาติชาย เย็นบำรุง กรรมการผู้จัดการ
บริษัท บีซีเนสเดย์ จำกัด

ทั้งนี้เพื่อทราบถึงแนวทางการปรับตัวขององค์การหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินธุรกิจ
ในลักษณะเดียวกันในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย

1.4 ผู้บริหารของบจม. โพสต์ พับลิชชิ่ง

- 1.4.1 มร.ไนเจล โอกิน กรรมการผู้จัดการ
บจม. โพสต์ พับลิชชิ่ง
- 1.4.2 นายพิชาย ชื่นสุขสวัสดิ์ บรรณาธิการ (Editor)
น.ส.พ. บางกอกโพสต์
- 1.4.3 มร.เดวิด แพรท Design Editor
น.ส.พ. บางกอกโพสต์
- 1.4.4 นายยงยุทธ บุญเบิกซ์ตระกูล อดีตผู้อำนวยการ
ฝ่ายการตลาด (Marketing Director) บจม. โพสต์ พับลิชชิ่ง
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด บ. ซิงเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด

ทั้งนี้เพื่อทราบถึงแนวทางและกระบวนการปรับตัวของ น.ส.พ. บางกอกโพสต์
เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในสังคมข่าวสาร และทราบถึงปัญหา อุปสรรค และผลกระทบ
จากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย

1.5 พนักงานระดับทำงานของน.ส.พ. บางกอกโพสต์

- 1.5.1 นายสนชัย นกพลับ Assignment Editor, News
- 1.5.2 นายสมบัติ รักสกุล Photo Editor
- 1.5.3 นางนอมิต้า ทองแถม Chief Sub-editor, Outlook
- 1.5.4 นายสถาพร กาวิวงศ์ Senior Graphic Designer

ทั้งนี้เพื่อทราบถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการปรับตัว และความพึงพอใจ
ในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1.6 สัมภาษณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตที่ปรึกษา

1.6.1 มร. โรเบิร์ต ลีอควูด
ที่ปรึกษาด้านการออกแบบ

1.6.2 มร. บ็อบ เจมส์
ที่ปรึกษาด้านการบรรณาธิการ

ทั้งนี้เพื่อทราบถึงแนวทางการปรับตัวของหนังสือพิมพ์ในสังคมข่าวสาร และมาตรฐานในการปรับเปลี่ยนหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

2. แหล่งข้อมูลจากการสังเกตการณ์ภายในองค์กรแบบเข้าร่วมบางส่วนเป็นเวลาสามสัปดาห์ ระหว่างวันที่ 2-20 กุมภาพันธ์ 2541

สัปดาห์แรก สังเกตการณ์การทำงานของฝ่ายข่าวและฝ่ายภาพ

สัปดาห์ที่สอง สังเกตการณ์การทำงานของฝ่ายสารคดีและงานบรรณาธิการ

สัปดาห์ที่สาม สังเกตการณ์การทำงานของฝ่ายออกแบบและกราฟิก

ทั้งนี้เพื่อทราบถึงกระบวนการทำงานของฝ่ายต่างๆ ในกองบรรณาธิการ รวมถึงปัญหา อุปสรรค และความพึงพอใจของบุคลากรเหล่านั้น (นอกเหนือจากที่ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไปแล้ว) ที่มีต่อการปรับตัวครั้งนี้

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารหนังสือพิมพ์ เพื่อใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบ (Review) หาความเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างและรูปแบบของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ก่อนและหลังการปรับตัว

4. แหล่งข้อมูลเอกสารอื่นๆ ได้แก่ เอกสารต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทฯ โดยเฉพาะจากฝ่ายโฆษณาและฝ่ายสมาชิก เอกสารในรูปของผลวิจัยต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการปรับตัวที่จัดทำโดยบริษัทวิจัยดีมาร์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบเห็นหน้า ผ่านโทรศัพท์ทางไกล และอินเทอร์เน็ต เฉพาะประเด็นที่ต้องการสนใจศึกษา โดยใช้ประเด็นคำถาม ดังนี้

1.1 นักวิชาการด้านไอที และอินเทอร์เน็ต

- สื่อใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมข่าวสาร คืออะไร
- บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับสื่อมวลชนอื่นๆ
- บทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในสังคมข่าวสาร
- การปรับตัวของสื่อสิ่งพิมพ์ในสังคมข่าวสาร
- บทบาทของบางกอกโพสต์ในสังคมข่าวสาร

1.2 นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์

- สภาวะเศรษฐกิจถดถอยในบริบทของเมืองไทย
- ผลกระทบของสภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่มีต่อธุรกิจโดยรวม
- สังคมข่าวสารกับการดำเนินธุรกิจ
- แนวทางของธุรกิจสื่อสารมวลชนในสังคมข่าวสาร
- กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจของสื่อต่างๆ ในสังคมข่าวสาร
- การปรับตัวขององค์การหนังสือพิมพ์ในสังคมข่าวสาร
- อนาคตของสื่อหนังสือพิมพ์

1.3 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่มีการปรับตัว

- ภาพของธุรกิจหนังสือพิมพ์โดยรวม
- สาเหตุที่ต้องมีการปรับตัวขององค์การหนังสือพิมพ์
- แนวทางที่เลือกใช้
- ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
- ผลลัพธ์ และผลกระทบ
- การปรับตัวขององค์การภายใต้สภาวะเศรษฐกิจถดถอย

1.4 บุคคลสำคัญในการบริหารงานของ บจม. โปสต์ พับลิชชิง

- แนวการบริหารธุรกิจของบริษัทฯ ในปัจจุบัน
- ภาพลักษณ์ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์
- สาเหตุที่ทำให้ต้องมีการปรับตัวขององค์การ
- เหตุผลที่เลือกใช้กระบวนการปรับตัวตามแนวทางของลือควู้ด
- นโยบายของคณะกรรมการบริหารฯ ในเรื่องการปรับตัว
- ระยะเวลาในการปรับตัว
- กระบวนการคัดเลือกทีมที่ปรึกษา
- การเข้ามีส่วนร่วมของบุคลากรในระดับต่างๆ
- ระบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
- กระบวนการปรับตัว
- ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทั้งภายในและภายนอกองค์การ
- การสื่อสารกับผู้อ่านเรื่องการปรับตัว
- การสื่อสารกับผู้สนับสนุนเรื่องการปรับตัว
- การวิจัยตลาดในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับตัว
- การส่งเสริมการตลาดในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับตัว
- ผลของการปรับตัว
- การปรับปรุงแผนงานการปรับตัว
- ผลของการปรับตัวหลังปรับปรุงแผนงาน
- ผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ
- แผนการสานต่องานปรับตัวในอนาคต

1.5 พนักงานระดับทำงานของ น.ส.พ. บางกอกโพสต์

- ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัว
- ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการปรับตัว
- การฝึกอบรมที่ได้รับจากทีมที่ปรึกษา
- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน
- ความพึงพอใจในผลงานที่มีส่วนร่วม

1.6 สัมภาษณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตที่ปรึกษา

- แนวทางการปรับตัวของหนังสือพิมพ์โดยทั่วไปในสังคมข่าวสาร
- มาตรฐานในการปรับเปลี่ยนหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์กับหนังสือพิมพ์อื่นๆ
- บางกอกโพสต์ก่อนและหลังการปรับตัวเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพิมพ์อื่นๆ ในภูมิภาคนี้
- การปรับเปลี่ยนช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในสังคมข่าวสารอย่างไร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ภายในองค์กรแบบเข้าร่วมบางส่วน เพื่อทราบถึงกระบวนการทำงานของบุคลากรในกองบรรณาธิการที่มีส่วนร่วมในการปรับตัว และเพื่อถามถึงปัญหา อุปสรรค และความพึงพอใจของพนักงานเหล่านั้นต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ แล้วยนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อวิเคราะห์เรื่องที่ศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ฉบับก่อนและหลังการปรับตัว เพื่อนำมาใช้ศึกษาเปรียบเทียบในส่วนของโครงสร้างและรูปแบบการนำเสนอที่เปลี่ยนแปลงไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วยเอกสารต่างๆในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัทฯ ได้แก่ เอกสารจากฝ่ายโฆษณาและฝ่ายสมาชิก ผลวิจัยด้านการตลาด ข้อมูลประเภทหนังสือพิมพ์ เอกสารภายในต่างๆ หนังสือรายงานประจำปี ประวัติความเป็นมา โดยรวบรวมจากสำนักงานกรรมการผู้จัดการ ฝ่ายข้อมูล ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ฝ่ายการตลาด ฝ่ายโปรโมชั่น และห้องสมุดของบริษัทฯ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตรวจสอบข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทบุคคล

ใช้คำถามเดียวกันหลายๆ คน และตรวจสอบดูว่าข้อมูลที่ให้ตรงกันหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลขัดแย้งกัน ใช้วิธีตรวจสอบเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารอื่นๆ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในส่วนของกลุ่มที่ปรึกษา จะใช้วิธีตรวจสอบแบบ Cross check ซึ่งกันและกัน และเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ภายในองค์กรแบบเข้าร่วมบางส่วน

2. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบ โดยเปรียบเทียบกระบวนการทำงานของบุคลากร ในส่วนต่างๆ ที่เข้าไปสังเกตการณ์ ว่ามีการทำงานที่สอดคล้องกับแนวนโยบายการปรับตัว หรือไม่ อย่างไร ถ้าพบข้อสงสัยจะทำการ Cross check กับหัวหน้างานที่รับผิดชอบโครงการนี้เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง รวมทั้งเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลประเภทเดียวกัน จากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง โดยตรวจสอบในรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบุคคล สถานที่ ผู้เขียน ตัวเลขเพื่อเปรียบเทียบหาความถูกต้องสอดคล้องของข้อมูล ข้อมูลที่เป็นผลวิจัย จะทำการตรวจสอบกับผลวิจัยที่เคยทำมาก่อน แล้วเปรียบเทียบกับสถานการณ์จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปรับตัวตามกระบวนการของโรเบิร์ต ลีอควูด 10 ขั้นตอน ผู้ศึกษาอาศัยข้อมูลจากการร่วมสังเกตการณ์ภายในองค์การจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบและพนักงานระดับปฏิบัติงานจริง
2. วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการปรับตัว ผู้ศึกษาอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของบริษัทฯ นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ และจากเอกสารการวิจัยตลาดของบริษัทฯ
3. วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ ผู้ศึกษาอาศัยการเปรียบเทียบโครงสร้างและรูปแบบของหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการปรับตัว และจากเอกสารวิจัยด้านการตลาด ในส่วนของผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ผู้ศึกษาอาศัยการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจจากรายงานข่าวของสื่อมวลชนแขนงต่างๆ การวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจโดยนักวิชาการ และจากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์

การนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย จะถูกนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ

1. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปรับตัวตามแนวทางของโรเบิร์ต ลีอควูด 10 ขั้นตอน รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและรูปแบบของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่เปลี่ยนไปหลังการปรับตัว
2. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลที่ทำให้ต้องมีการปรับตัว
3. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจถดถอย